

Policy för avvikelser från god forskningssed

1. Inledning

Barncancerfonden ska finansiera den bästa forskningen inom barncancerområdet. Det är av yttersta vikt att forskning med stöd från Barncancerfonden följer god forskningssed och att Barncancerfondens medel inte går till projekt som kan vara olämpliga. Samtidigt är det av lika vikt att säkerställa den i grundlagen inskrivna objektivitetsprincipen. Barncancerfonden ska iakttä saklighet och opartiskhet och beakta allas likhet inför lagen.

Det finns idag ingen exakt definition av "god forskningssed" eller motsvarande engelska termer. God forskningssed är heller inte statisk utan förändras när nya vetenskapliga frågor ställs, när nya metoder används och när nya material analyseras. God forskningssed innefattar, men är inte begränsad till, efterlevande av lagar, förordningar och föreskrifter samt att fatta genomtänkta forsknings- och forskareiska beslut.

Avvikelser från god forskningssed inkluderar, men är inte begränsat till:

- brott mot gällande lagar, förordningar och föreskrifter
- avsaknad av etikillstånd eller andra tillstånd och godkännanden
- avsteg från etikillstånd eller andra tillstånd och godkännanden
- oredlighet i forskning (definieras i Lag (2019:504))
- brott mot för forskningsområdet etablerade etiska principer
- andra ageranden eller omständigheter som gör att projektet är olämpligt eller att den anslagsansvarige är olämplig som mottagare av medel från Barncancerfonden

Denna policy syftar till att framställa vilka förebyggande åtgärder Barncancerfonden vidtar för att undvika avvikelser från god forskningssed samt vilka åtgärder Barncancerfonden kan vidta i det fall sådana avvikelser sker.

2. Parter och ansvar för god forskningssed

Part	Ansvar
Anslagsansvarig	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvarig i förhållande till Barncancerfonden och anslagsförvaltande organ • Följa lagar, förordningar, god forskningssed samt lokala föreskrifter vid anslagsförvaltande organ • Se till att medsökande informeras om och följer villkoren
Anslagsförvaltande organ	<ul style="list-style-type: none"> • Säkerställa att lagar, förordningar, god forskningssed samt lokala föreskrifter finns och efterföljs
Anslagsmottagare	<ul style="list-style-type: none"> • Följa lagar, förordningar, god forskningssed samt lokala föreskrifter vid anslagsförvaltande organ
Barncancerfonden	<ul style="list-style-type: none"> • Informera huvudsökande om förebyggande åtgärder för god forskningssed vid ansökningstillfället • Reglera förebyggande åtgärder för god forskningssed i kontraktet • Bedöma rimligheten i uppgifter lämnade i ansökan och på kontraktet • Göra stickprov att god forskningssed efterlevs • Vidta åtgärder vid avvikelser från god forskningssed
Beslutsfattandeinstans	<ul style="list-style-type: none"> • Utöva tillsyn att god forskningssed efterlevs • Rättslig prövning av ärenden gällande avvikelser från god forskningssed
Huvudsökande	<ul style="list-style-type: none"> • Att lämna korrekta uppgifter i ansökan • Att redogöra för nödvändiga tillstånd och godkännanden i ansökan samt på begäran från Barncancerfonden
Medsökande	<ul style="list-style-type: none"> • Att lämna korrekta uppgifter till huvudsökande i ansökan
Prefekt, verksamhetschef eller motsvarande	<ul style="list-style-type: none"> • Säkerställa att lagar, förordningar, god forskningssed samt lokala föreskrifter efterföljs • Vid kännedom om misstänkt avvikelse från god forskningssed omedelbart meddela detta till Barncancerfonden

Tabell 1. Översikt av parter samt deras respektive ansvar gällande god forskningssed. Se "Definitioner" för beskrivning av respektive part. Se Tabell 2 för en översikt av beslutsfattande instanser.

3. Beslutsfattande instanser för ärenden gällande avvikelser från god forskningssed

Ärenden gällande avvikelser från god forskningssed hanteras i olika instanser beroende på ärendets karaktär. Nedan tabell ger en sammanställning över instanser som hanterar sådana ärenden. Vissa avvikelser kan hanteras i andra instanser.

Typ av avvikelse	Beslutande instans	Lag	Till stånd eller godkännande söks vid
Oredlighet i forskning	Nämnden för prövning av oredlighet i forskning	Lag (2019:504)	N/A
Etikprövningsnämndens godkännande	Överklagandenämnden för etikprövning	Lag (2003:460)	Etikprövningsmyndigheten
Djuretiskt godkännande	Länsstyrelserna eller annan myndighet	Lag (2018:1192)	Jordbruksverket
Läkemedelsverkets godkännande	Läkemedelsverket	Flera	Läkemedelsverket
Andra avvikelser	Anlagsförvaltande organ	Flera	N/A

Tabell 2. Översikt av instanser som hanterar ärenden gällande avvikelser från god forskningssed.

4. Grundläggande ställningstagande vid avvikelser från god forskningssed

Barncancerfondens grundläggande ställningstagande i ärenden gällande avvikelser från god forskningssed är att Barncancerfonden avvaktar beslut från beslutsfattande instans innan Barncancerfonden vidtar några egna åtgärder. Undantag kan dock alltid göras om Barncancerfonden så finner nödvändigt. Barncancerfonden bör dock inte vidta några åtgärder enbart baserat på till Barncancerfonden inkomna anmälningar, rykten, tidningsartiklar, nyhetsinslag etc. Ärenden gällande avvikelser från god forskningssed ska alltid dokumenteras skriftligen.

5. Förebyggande åtgärder för god forskningssed

Barncancerfondens förebyggande åtgärder för god forskningssed görs primärt i två olika handlingar: ansökan samt kontraktet.

I ansökan ska huvudsökande redogöra för samtliga tillstånd och godkännanden som behövs för det aktuella projektet. Efter inskickande signerar huvudsökande ansökan och intygar med detta att de uppgifter som lämnats i ansökan är korrekta.

I kontraktet regleras de allmänna kontraktsvillkor som gäller för ett beviljat projekt. Anslagsansvarig signerar kontraktet och förbinder sig med detta att följa med anslaget förbundna villkor. Prefekt, verksamhetschef eller motsvarande signerar också kontraktet och godkänner med detta de villkor som gäller för anslagsförvaltande organ.

6. Åtgärder vid avvikelser från god forskningssed

Vilka åtgärder Barncancerfonden vidtar i ärenden om avvikelser från god forskningssed är beroende av i vilken instans ärendet befinner sig och graden av allvarlighet. Barncancerfondens grundläggande ställningstagande vid avvikelser från god forskningssed enligt ovan är alltid utgångspunkten. Barncancerfonden kan dock

alltid göra en bedömning i varje enskilt fall om, och i så fall vilka, åtgärder som bör vidtas.

6.1 Ärenden under behandling

Om det uppdagas att en anslagsmottagare, huvudsökande eller medsökande är anmäld för något slags avvikelse från god forskningssed eller att ett sådant ärende är under behandling bör Barncancerfonden i väntan på beslut begära ut samtliga handlingar i ärendet. Om inte handlingarna visar annat avvaktar Barncancerfonden åtgärder enligt Barncancerfondens grundläggande ställningstagande vid avvikelser från god forskningssed.

I det fall ärendet bedömes särskilt allvarligt kan Barncancerfonden vidta en eller flera av följande åtgärder i avvaktan på beslut:

- Ansökningar under behandling bordläggs
- Beviljade projekt fryses och inga ytterligare medel utbetalas
- Anslagsförvaltande organ kontaktas och ombeds att utbetalningar som ännu inte överförts till projektet hålls inne

6.2 Beslut fattat av beslutsfattande instans

6.2.1 Fastställande att avvikelse från god forskningssed inte har förekommit

Om beslutsfattande instans fastställer att en anslagsmottagare, huvudsökande, eller medsökande inte gjort sig skyldig till avvikelse från god forskningssed kan, i det fall åtgärder för ärenden under behandling vidtagits:

- Bordlagda ansökningar behandlas
- Medlen i beviljade projekt betalas ut

6.2.2 Fastställande att avvikelse från god forskningssed har förekommit

Om beslutsfattande instans fastställer att en anslagsmottagare, huvudsökande, eller medsökande har gjort sig skyldig till avvikelse från god forskningssed kan Barncancerfonden vidta en eller flera av följande åtgärder:

- Ansökningar under behandling avslås
- Beviljade projekt dras in
- Medel som utbetalts återkrävs
- Vederbörande avstängs från att söka nya medel från Barncancerfonden under tre (3) år från beslutsdatum eller på livstid i särskilt allvarliga fall
- Beviljade projekt kan överföras till annan anslagsansvarig och/eller annat anslagsförvaltande organ

7. Beslutanderätt

Beslut i frågor om avvikelser från god forskningssed fattas av Barncancerfondens granskningskommitté för avvikelser från god forskningssed. Granskningskommittén består av Barncancerfondens styrelseordförande, generalsekreterare, huvudordförande i forskningsnämnderna samt chef för forskningsavdelningen. Vid behov kompletteras kommittén med jurist. Vidare riktlinjer för denna kommitté finns i Instruktioner för Barncancerfondens granskningskommitté för avvikelser från god forskningssed.

8. Definitioner

Anslagsansvarig

Huvudsökande som beviljats anslag blir Anslagsansvarig. Anslagsansvariges åtaganden regleras i punkt 1 i "Allmänna kontraktsvillkor för anslag från Barncancerfonden". Anslagsansvarig benämns i vissa skrifter *Forskaren*.

Anslagsförvaltande organ

Det universitet, högskola eller annan organisation med forskning som uppgift som förvaltar det beviljade anslaget. Anslagsförvaltande organs åtaganden regleras i punkt 2 i "Allmänna kontraktsvillkor för anslag från Barncancerfonden". Anslagsförvaltande organ benämns i vissa skrifter *Forskningshuvudmannen*.

Anslagsmottagare

Med anslagsmottagare avses både anslagsansvarig och medsökande. Anslagsmottagares åtaganden regleras i punkt 1 i "Allmänna kontraktsvillkor för anslag från Barncancerfonden".

Beslutsfattande instans

Den myndighet eller motsvarande som fattar beslut i ärenden gällande avvikelser från god forskningssed, t.ex. Nämnden för prövning av oredlighet i forskning, Överklagandenämnden för etikprövning, Länsstyrelserna eller annan myndighet eller motsvarande.

Forskaren

Se *Anslagsansvarig* samt *Huvudsökande*.

Forskningshuvudmannen

Se *Anslagsförvaltandeorgan*.

Huvudsökande

Huvudansvarig för ansökan och den vars konto är kopplad till ansökan. Huvudsökande till beviljad ansökan blir *Anslagsansvarig*.

Medsökande

Huvudsökande kan ha en eller flera medsökande på sin ansökan. Både huvudsökande och medsökande blir anslagsmottagare för beviljade ansökningar.

Prefekt, verksamhetschef eller motsvarande

Den person som är ansvarig för personal och ekonomi för det administrativa område som sökande tillhör. Vissa skrifter använder endast begreppet *Forskningshuvudmannen*.

Projekt

Samlad benämning på alla typer av beviljade anslag från Barncancerfonden: projektanslag, tjänster, implementeringsanslag, planeringsanslag, kliniska forskarmånader, reseanslag, symposier, forskarutbildningskurser, metodikstudier och gästföreläsare.